

gemeenschap

Zodra God na de zondeval het contact met de mens weer heeft hersteld en Hij hen heeft aangekleed met Zijn kleding, vindt het onderlinge contact tussen de mens en zijn vrouw plaats. Opnieuw een mogelijke aanwijzing dat er niet zoveel tijd zat tussen de schepping en de zondeval.

Voor dat onderlinge contact wordt in sommige vertalingen het woord *kennen* of *bekennen* gebruikt, en dat betekent 'gemeenschap hebben'. In ons taalgebruik heeft het veelal te maken met de vraag of wij weten wie iemand is of hoe hij heet. Dit Bijbelse *kennen* gaat veel verder.

Dat ligt bijvoorbeeld ook in de vraag: "ken je de Heer Jezus"? Dan is de vraagsteller niet tevreden als de ander zegt: "ja, ik weet wie Hij is en hoe Hij heet", maar hij hoopt dat er sprake is van een diepere relatie met Hem als persoonlijke Heiland en Verlosser.

Dit *kennen* wijst op een belangrijk punt: lichamelijke gemeenschap hoort thuis in de beslotenheid van het huwelijk. Als David in overspel het bed deelt met Bathseba, staat er eenvoudig "hij lag bij haar"¹.

twee zonen

Uit deze gemeenschap wordt een zoon geboren en Eva noemt hem Kaïn (= *verkrijgen*). Kennelijk gaat zij er vanuit dat hij het beloofde zaad is, een aanwinst voor het gezin. Heel begrijpelijk. Toch is hij nog niet de inlossing van Gods belofte.

Wanneer Abel (= *ijdelheid*) geboren wordt lezen we niets meer over 'gemeenschap hebben met' en ook niets over de reactie van Adam en Eva. Het is alsof zij begrepen hebben dat zij hebben te wachten op Gods oplossing.

Daarmee komen we bij één van de belangrijkste 'wetten' die we door heel de Bijbel aantreffen:

¹ 2 Samuël 11 : 4

het natuurlijke komt eerst en daarna het geestelijke².

Daar zijn nogal wat voorbeelden van. Denk aan de eerste koningen van Israël. Eerst komt de man volgens de gedachten van het volk (Saul), daarna de man naar Gods hart (David).

twee offeraars

Beide zonen zijn aan het werk, en na enige tijd zijn er vruchten. Dat brengt Kaïn op de gedachte om God een offer van de opbrengst aan te bieden. Abel volgt hem in dit plan. Heeft God daarom gevraagd? Nee, het is hun eigen behoefte om God te komen danken.

Als we het verhaal een beetje kennen, heeft de naam Kaïn een negatieve klank, maar in dit begin is hij toch wel sympatiek bezig. Met zijn werk als landbouwer doet hij precies wat God gezegd heeft³. Hij ploetert wat af! Als er één is die met enige voldoening God iets kan aanbieden, dan is het Kaïn wel. Hij heeft er hard genoeg voor gewerkt.

Abel kiest een ander vak: schaapherder. Hij doet dat niet om de consumptie van vlees veilig te stellen, want God had nog helemaal geen toestemming gegeven om vlees te eten. Dat gebeurt pas na de zondvloed⁴.

Abel hoedt schapen vanwege de wol. God had hun ouders wel aangekleed, maar vanaf hun geboorte moeten ook zij gekleed worden, en Adam heeft al snel ontdekt dat wol daar uitermate geschikt voor is.

Toch brengt Abel geen wol als 'vrucht' van zijn werk. Hij doet iets wat niemand hem had verteld, maar wat ongetwijfeld te maken heeft met het verhaal van de zondeval van zijn ouders en ook de les van hun kleding. Hij trekt dan een heel belangrijke conclusie: *als ik naar God wil gaan, dan kan dat alleen maar op grond van de dood van een ander.*

² 1 Korinthe 15 : 46

³ Genesis 3 : 17 - 18

⁴ Genesis 9 : 3

Zo gaat Abel naar zijn kudde en neemt één van de eerstelingen, dus het beste van de schapen die geboren zijn (net als Kaïn en hij). Dan doet iets wat God helemáál niet had gevraagd: hij doodt het schaap om het als offer aan God aan te bieden. Hij besteedt vooral aandacht aan het vet. Vet wijst op een gezond dier, vol kracht en energie.

Daar staan de twee offeraars, één met het resultaat van zijn geploeter en één met iets waar hij niets voor heeft gedaan. Toch slaat God acht op het offer van Abel (*acht slaan* = staren, inspecteren). Waarom op de één wel en op de ander niet? Omdat God in Abel het geloof ziet dat de waarde van het offer begrijpt.

- de Kaïn soort

Vandaag is dat nog precies zo. Er zijn enorm veel mensen als Kaïn, die erg hun best doen om op hun eigen manier naar God te gaan, maar die vergeten dat hun 'offer' niets met geloof te maken heeft en alleen maar de opbrengst is van een vervloekte aardbodem. Wat heeft het voor zin om je best te doen op godsdienstig gebied, en zelfs initiatieven te nemen, terwijl God zegt *dat er niemand is die goed doet, zelfs niet één*⁵. Farizeeërs zijn bij uitstek zulke lieden. Met hun godsdienstige buitenkant maken zij wellicht indruk op mensen, maar de Heer Jezus kijkt er dwars doorheen en ziet de binnenkant⁶.

- de Abel soort

Bij Abel ligt dat heel anders. Hij komt in zijn kleinheid en nietigheid, maar vooral *door het geloof* in een plaatsvervangend offer⁷. Daardoor is hij de eerste rechtvaardige in de Bijbel en staat hij als eerste vermeld in de lijst met geloofshelden in Hebreëen 11.

Die lijst bevat bekende namen van mensen die een geweldig geloofsvertrouwen hadden. Ze worden ons getoond als voorbeeld⁸, met de bedoeling dat wij ook in zo'n geloof zouden leven.

Hoe wordt je een geloofsheld als Abel? Wanneer je nadenkt over de vraag hoe je tot God mag naderen, en dan de conclusie trekt dat je er niets anders voor hoeft te doen dan alleen het aannemen van verzoeningswerk van de Heer Jezus. Dan is Hij jouw Heiland⁹.

Wat maakt je rechtvaardig? Wanneer je beseft dat God je niet meer ziet in je eigen kwaliteiten, maar dat Hij je aanneemt op grond van het volmaakte werk van Christus.

En toch kost het ons vaak enorm veel moeite om van het Kaïn-idee af te komen. Het wil er haast niet in dat je uitsluitend gered bent op grond van genade, dat je alleen maar "dank U" hoeft te zeggen.

Gods gesprek met Kaïn

Vanaf dit moment is Kaïn de hoofdpersoon. Pas vanaf Genesis 4 : 25 gaat God verder met Seth, de plaatsvervanger van Abel na diens dood, en daarna zijn nakomelingen in Genesis 5. Ook in Gods verslag komt dus het natuurlijke eerst en daarna het geestelijke.

God neemt het initiatief tot een gesprek met Kaïn. Het wordt een gesprek waarin vijf keer Gods barmhartigheid opvalt. Wat een les, want dat is nog steeds zo! Als mensen verloren gaan, dan is dat omdat zij bewust de uitgestoken hand van God niet hebben aangenomen¹⁰. Hij wil niet dat iemand verloren gaat¹¹, ook Kaïn niet.

⁵ Romeinen 3 : 12

⁶ Mattheüs 23 : 27

⁷ Hebreëen 11 : 4

⁸ Hebreëen 12 : 1

⁹ Romeinen 3 : 24 - 26

¹⁰ 2 Korinthe 5 : 20

¹¹ 2 Petrus 3 : 9

1) Gods eerste vraag: “Waarom ben je boos en is je gezicht betrokken (= *vervallen*)?”

Zou Kaïn een serieuze reden hebben om boos te zijn? God laat hem nadenken op een moment dat er nog niets ernstigs is gebeurd.

- *goed doen*

Want als hij goed zou doen, zou hij immers zijn gezicht kunnen opheffen (naar God)? Licht in die vraag niet een te hoge eis, want er is immers niemand die goed doet¹²? Nee, deze vraag raakt de kern van Kaïns verkeerde gedrag. Hij gaat pas goed doen zodra hij (net als Abel) met een plaatsvervangend offer komt. God probeert hem op de weg van Abel te brengen, zoals God vandaag nog steeds probeert om een zondaar te brengen bij het kruis van de Heer Jezus en daar zijn eerste goede daad te doen (namelijk: bekering).

- *niet goed doen*

Maar als hij zo doorgaat, en dus *niet* goed doet? Dan zijn er 3 belangrijke dingen om te weten:

1. de zonde ligt aan de deur
2. diens begeerte gaat naar je uit
3. je moet over de zonde heersen.

De waarschuwing is duidelijk: de zonde komt steeds dichterbij, wil beslag op je leggen en krijgt je in haar greep. Terwijl je er op dat moment los van wilt komen, lukt dat niet meer.

Toch heeft deze waarschuwing een diepere inhoud.

Het woord in de grondtekst voor *zonde* is hetzelfde is als voor *zondoffer*. Dat maakt de waarschuwing tot een bijzondere boodschap van God, namelijk: als de *zonde* aan de deur ligt, ligt het *zondóffer* er ook. Voor elke zonde zet God het zondoffer al klaar, net zo dichtbij als de zonde.

Het is de eerste keer dat God over zonde spreekt en Hij wijst gelijk op het offer. Dat geeft al aan hoe God er naar uitkijkt dat elke zonde

beleden, vergeven en weggedaan kan worden. Ook vandaag.

Kaïns reactie is buitengewoon schokkend! Ondanks Gods liefdevolle waarschuwing neemt hij Abel mee naar het open veld en doodt hem.

2) Gods tweede vraag: “Waar is uw broeder Abel?”

Opnieuw zoekt God het contact, zelfs nu hij een moordenaar is geworden. Maar ook op dit tweede gebaar van Gods zoekende liefde reageert Kaïn hard, en wel met een onverschillige leugen. Hij weet immers heel goed waar Abel is, maar wat kan hem zijn broeder schelen?

3) Gods derde vraag: “Wat heb je gedaan?”

En dan toch gaat God door met het gesprek. Wat een genade!

Geen antwoord van Kaïn, maar God hoort wèl de stem van bloed dat voor de eerste keer spreekt vanaf de aarde.

Kaïn laat twee kenmerken zien: die van moordenaar en die van leugenaar. Hij lijkt daardoor precies op zijn ‘vader’¹³. Kaïn is de eerste vertegenwoordiger van het slangenzaad, van het soort mensen dat tot God denkt te kunnen komen op grond van eigen gerechtigheid.

Johannes zet beide soorten mensen naast elkaar: de kinderen van God en de kinderen van de duivel¹⁴, elk met hun eigen kenmerken. De kinderen van God horen de kenmerken van die andere soort niet te tonen, maar elkaar lief te hebben.

¹² Romeinen 3 : 12

¹³ Johannes 8 : 43

¹⁴ 1 Johannes 3 : 9 - 12

4) Gods oordeel

Kaïn neemt Gods uitgestoken hand niet aan, en dan kan God alleen maar het oordeel laten volgen. Zijn hele verdere leven zal hij zwerver zijn.

Zodra dit tot hem doordringt is er wel enige 'spijtbetuijing' over zijn misdaad, maar hij is meer vervuld met zelfmedelijden. Eigenlijk is hij alleen maar bang dat ieder hem zal doden.

5) Gods bescherming

Het is verbazingwekkend dat God zelfs deze bange roep van Kaïn verhoort. Door middel van een teken beschermt God hem tegen een mogelijke aanval.

Kaïn staat vanaf dat moment onder Gods bescherming, ook al gaat hij weg van Zijn aangezicht. Hij gaat wonen in het land Nod (= *omzwerving*), maar God voegt er aan toe dat dit ligt ten oosten van Eden.

De oostkant is de plaats waar de wegen van God en mensen uit elkaar gaan¹⁵, maar is ook de plaats waar God ook uitkijkt naar een nieuwe ontmoeting¹⁶.

Lamech

Kaïn lijkt een oplossing te hebben gevonden voor zijn zwerversbestaan. Hij bouwt zich een stad en noemt die naar zijn zoon Henoch (= *onderwezen*).

Met het gesprek tussen God en hem in onze gedachten, hebben we geen al te hoge verwachtingen van het onderwijs van Kaïn, in ieder geval niet als het gaat over het dienen van God.

Toch zijn er indrukwekkende liederen onder zijn nakomelingen, met name de kinderen van Lamech (= *de geweldige*). Elk van die kinderen

vormt een beginpunt van een belangrijk aspect van het de samenleving:

- Jabal, de vader van hen die in tenten en bij de kudde wonen: de economie
- Jubal, de vader van allen die citer en fluit bespelen: de cultuur
- Tubal-Kaïn, de vader van de smeden die koper en ijzer bewerken: de techniek
- Naäma (= *schoonheid*)

De mens, die bij God vandaan gegaan is, kan zich kennelijk prima vermaken.

Toch ligt het geweld dichtbij. Lamech slaat een man dood om een wond en een jongeling om een striem.

Dat is heel erg, maar het zal geen uitzondering geweest zijn. Want korte tijd later, ten tijde van Noach, is de aarde vol van geweld¹⁷.

Wat wèl uitzonderlijk is, is het feit dat Lamech dit luid en duidelijk verkondigt ten aanhoren van zijn beide vrouwen.

Is dit de grootspraak van een geweldenaar? Zo ja, wat is dan de betekenis van vers 24?

Vers 24 wijst allereerst terug naar de woorden van de Heer over Kaïn na diens (bescheiden) belijdenis¹⁸. Evenzo wordt vervolgens gesproken over een nog grotere bescherming van Lamech.

Lamech kan zijn eigen wraak niet bepalen, evenmin als Kaïn dat kon. Nee, alleen aan de Heer is de wraak¹⁹, en dus is Hij de Persoon die de woorden van vers 24 uitspreekt, evenals de woorden van vers 15.

Dat betekent dat de woorden van Lamech geen grootspraak van een geweldenaar zijn, maar de belijdenis van iemand die tot inkeer is gekomen. En dat in ieder geval zijn vrouwen van die inkeer moeten weten!

Een wel heel bijzondere ontwikkeling bij iemand in de lijn van het slangenzaad.

¹⁵ Genesis 3 : 24

¹⁶ Exodus 27 : 13

¹⁷ Genesis 6 : 11

¹⁸ Genesis 4 : 15

¹⁹ Hebrëen 10 : 30

Een diepere, geestelijke laag

Ook in Genesis 4 ligt een verwijzing naar diepere geestelijke lering in het Nieuwe Testament.

- Abel -> de Heer Jezus

Abel is een schaapherder, een rechtvaardige, wiens bloed spreekt. Zo schetst God hem en daarmee wijst hij vooruit naar de Heer Jezus, Wiens bloed beter spreekt dan Abel²⁰. Het bloed van Christus heeft een nieuwe toegang tot God bewerkt²¹.

Daarvoor gaf God Zijn Zoon.

Dat is Gods kant van de dood van Christus. Maar er is ook een andere kant, en dat is de kant van Israël.

- Kain & Lamech -> Israël

Zoals Kain Abel doodde, heeft Israël Christus gedood. Niet in een opwelling, en al helemaal niet zonder waarschuwing vooraf.

De Heer Jezus is "het land doorgestaan, terwijl Hij goed deed"²². Alleen de godsdienstige elite is vanaf het begin zijn grote vijand, die steeds opnieuw een aanleiding zoekt om Hem te doden.

Zelfs nadat Hij farizeeën en schriftgeleerden haarscherp veroordeelt, en hen het bloed van de rechtvaardige Abel aanrekent, kan Hij alleen maar een weeklacht uitroepen over de stad Jeruzalem, die Hij zo graag had willen redden, maar "u hebt niet gewild"²³.

Hij weet dat zij Hem buiten hun poort zullen doden.

Zodra de stem van het bloed van Christus klinkt vanaf de aarde, zoekt God het contact en komt met Zijn genade in de eerste plaats naar Jeruzalem²⁴. Ongelofelijk!

Inmiddels leven zij al geruime tijd als zwerver over de hele wereld. Maar God zal in de nabije toekomst in dit volk een werk van genade beginnen, waardoor voor velen de ogen zullen opengaan voor wat zij eens deden.

Dat zal gebeuren, wanneer Christus terugkomt en Zijn voeten zullen staan op de Olijfberg²⁵. Dan zullen zij zich herinneren dat zij zo'n 2000 jaar geleden een man, een jongeling hebben gedood omdat Hij de moed had hen te vertellen dat zij geestelijk dood waren.

Zij "zullen een rouwklacht aanheffen over een enig kind, ja, zij zullen over hem bitter leed dragen als het leed om een eerstgeborene". Die rouwklacht zal luid en duidelijk te horen zijn.

Wat een enorme verandering door "de Geest der genade en der gebeden"²⁶.

Vragen

- 1) *"Is het feit dat Abel een schaapherder was al een vooruitgrijpen op de tijd die ná de zondvloed zichtbaar wordt van jagers (Nimrod) en schaapherders (Abraham)?"*

De tweedeling in de mensheid tussen het vrouwenzaad en het slangenzaad gaat na de zondvloed inderdaad 'gewoon' verder. Het geweld van de Kain-lijn in het nemen van andermans leven, wordt zichtbaar in Nimrod die er zijn werk van maakt om dieren van het leven te benemen.

In de Abel-lijn zijn de mensen die juist willen verzorgen, zoals Abraham en zijn nageslacht schaapherders zijn, tot grote minachting van de wereld om hen heen²⁷. Een minachting die ook de Heer Jezus heeft ontvangen²⁸.

²⁰ Hebrëeën 12 : 24

²¹ Hebrëeën 10 : 19

²² Handelingen 10 : 38

²³ Mattheüs 23 : 35 - 39

²⁴ Mattheüs 27 : 53; Handelingen 2 : 14

²⁵ Zacharia 14 : 4

²⁶ Zacharia 12 : 10

²⁷ Genesis 46 : 34

²⁸ Lukas 15 : 2

2) *“Hoe wist Kain dat zijn offer niet was aangenomen?”*

Op tekeningen in sommige kinderbijbels buigt de rook van Kains offer na enige tijd af. Zo simpel ligt het niet.

We hebben gezien dat God ontzettend veel geduld heeft gehad om hem bij het ware offer te brengen. Hij heeft alle gelegenheid gehad om zich voor God klein te maken, maar hij wilde niet. Ook Jeruzalem wilde niet, en velen willen ook vandaag niet, zelfs niet in al hun godsdienstigheid.

Als zij eerlijk zijn weten zij dat. Dat innerlijk besef maakte Kain boos en maakt ook nu veel mensen opstandig tegenover God.

En God? Nog steeds is het de genadetijd.

“Wie tot Mij komt zal Ik beslist niet uitwerpen”²⁹

²⁹ Johannes 6 : 37